

**КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ  
«ЛЬВІВСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ІНСТИТУТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ  
ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ»**

Кафедра практичної психології

Освітня програма підвищення кваліфікації  
педагогічних працівників

**«Організація освітнього простору для дітей з порушенням слуху в  
умовах ЗДО і позашкільної освіти»**

Освітня програма підвищення кваліфікації розглянута і рекомендована  
до затвердження на засіданні кафедри практичної психології  
(*протокол № 7 від 11 жовтня 2023 р.*)

Завідувач кафедри

Ігор КОРНІЄНКО

Освітня програма підвищення кваліфікації затверджена науково-методичною  
радою

(*протокол № 11 від 30.11.2023р.*)

Голова науково-методичної ради

Павло ХОБЗЕЙ

Освітня програма підвищення кваліфікації педагогічних працівників.

**Розробники:**

кандидат психологічних наук, завідувач кафедри практичної психології  
І.О.Корнієнко

доктор Ph.D., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри практичної  
психології Кобель І.Г.

## Загальні відомості

**Мета:** науково-методичний супровід професійного розвитку педагогічних працівників, асистентів вчителя, вихователя у їх підготовці до роботи з дітьми з порушенням слуху в умовах загальноосвітніх закладів дошкільної та позашкільної освіти.

**Напрямок:** забезпечення і підтримка навчання, виховання та розвитку дітей з особливими освітніми потребами в інклюзивному освітньому середовищі, зокрема:

1. Вміння забезпечувати педагогічний супровід дитини з порушенням слуху у навчально-виховному процесі для реалізації Права рівного доступу дітей до освіти.
2. Усвідомлення та розуміння складної структури порушеного слуху, процесу обстеження слуху та слухопротезування
3. Знання і розуміння основних принципів корекційної слухомовної роботи з розвитку мовлення та слухового сприймання
4. Ознайомлення з методиками та техніками роботи з дітьми з порушенням слуху згідно рекомендованих навчальних програм, індивідуальної програми та плану розвитку дитини в закладах загальної дошкільної та позашкільної освіти.

**Місце надання освітньої послуги:** Комунальний заклад Львівської обласної ради «Львівський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти», заклади освіти Львівської області, Львівська спеціальна школа Марії Покрови (з пансіоном)

**Обсяг:** 8 годин.

**Форма підвищення кваліфікації:** очна, дистанційна.

Опис спецкурсу

| Категорія слухачів     | Характеристика спецкурсу                        |
|------------------------|-------------------------------------------------|
| Педагогічні працівники | Лекцій: 4 години<br>Практичні заняття: 4 години |

**Цілі спецкурсу:** ознайомлення з основними категоріями, поняттями та принципами сурдопедагогіки; психолого-педагогічною характеристикою дітей з порушенням слуху та особливістю організації освітнього середовища, що є необхідним для успішної роботи педагога.

**Завдання спецкурсу:**

- ознайомити слухачів з основними засадами організації інклюзивного навчання та виховання дітей з порушеннями слуху;
- сформувати компетентності педагога, які необхідні для ефективної роботи з малолітніми дітьми з порушенням слуху;
- ознайомити з психолого-педагогічною характеристикою дітей, які мають порушення слуху;
- ознайомити слухачів з методикою навчання грамоті дітей з порушенням слуху

**Очікувані результати :**

- Розуміє потреби дітей із порушенням слуху (глухих і слаб(к)очуючих) щодо організації інклюзивного середовища, яке має задовільняти їхні освітні, розвиткові та слухомовні потреби;
- Розуміє принципи проведення навчально-корекційної роботи (розвитку слухового сприймання та усного мовлення), обстеження дітей та оцінювання потреб у корекційній роботі із слухового сприймання, моніторингу процесу надання корекційних послуг;
- Оволодіє мінімальним навичками для вербального та невербального спілкування (жестова абетка-дактиль та базові жести) з глухими дітьми та їхніми батьками.

**Контроль** за знаннями слухачів проводиться під час виконання завдань на практичних заняттях за допомогою постановки конкретних завдань.

**Оцінювання** у вербальній та письмовій (рефлексія) формі проводиться на основі отриманої зворотної інформації від слухачів про результативність підвищення кваліфікації **Засоби навчання:**

**Інформаційно-методичні**

- 1 І.Кобель, М.Кобель (2010). Навчання глухих та інклюзія: мовний виклик. Україна та міжнародний досвід. Науковий збірник «Жестова мова та сучасність» Інституту спеціальної педагогіки Національної академії педагогічних наук (стр.28-46).
2. І.Кобель (2007). Дві мови та дві культури у житті глухих. Науковий збірник «Жестова мова та сучасність» Інституту спеціальної педагогіки Національної академії педагогічних наук (т.2, стр. 179-193).

### **Матеріально-технічні**

Мультимедійна установка та комп'ютерна техніка для демонстрації презентаційного матеріалу та навчальних відео.

**Документ, що видається за результатами підвищення кваліфікації:**  
сертифікат

## **II. ЗМІСТ ПРОГРАМИ**

### **Організаційне заняття**

*Час за робочою навчальною програмою – 1 година*

**Тема 1. Реєстрація учасників. Формування очікувань та запиту учасників (практичне, 1 година)**

**Модуль 1. . Основні принципи сурдопедагогіки та сурдології.**

**Слухопротезування**

*Час за робочою навчальною програмою – 3 години*

**Тема 1.1. Класифікація порушень слуху. Слухопротезування та звукопідсилююче обладнання. (лекція, 1 година)**

#### *План лекційного заняття*

1.1.1. Слух. Медична класифікація дітей із порушенням слуху

1.1.2. Рання діагностика. Слухопротезування. Звукопідсилююче обладнання: індивідуальні слухові апарати та сучасні системи колективного використання

**Тема 1.2. Психолого-педагогічна характеристика дітей з порушенням слуху. Організація навчального процесу (лекція, 2 години)**

1.2.1. Педагогічна класифікація дітей із порушенням слуху

1.2.2. Важливість розуміння складної структури порушення слуху для організації і проведення корекційної (слухомовної) роботи з дитиною під час навчально-виховного процесу.

1.2.3. Існуючі методики організації навчання глухих та сла(б)кочуючих дітей: усно-вербальна, кальковане жестове мовлення, білінгвальна форма навчання

**Модуль2.** Усно-вербальна та жестомовна методики навчання глухих і слабкочуючих дітей. Дактиль

*Час за робочою навчальною програмою – 4 години*

**Тема 2.1. Методика навчання грамоті дітей з порушенням слуху (письмо, читання, лічба) (практичне 2 години)**

*План практичного заняття*

2.11. Навчання дітей із порушення слуху читанню та письму. Використання спеціальних підручників для шкіл глухих

2.1.2. Методи навчання лічбі глухих дітей

**Тема2.2. Білінгвальне навчання. Жестова мова і дактиль (практичне 2 години)**

*План практичного заняття 2.1.*

1. Основні принципи білінгвального навчання

2.2.2. Структура візуальних (жестових) мов.

2.2.3. Практичні вправи на засвоєння дактилю

### **Запитання для практичних занять**

1. Дайте визначення понять «дитина з порушеннями психофізичного розвитку», «дитина з особливими освітніми потребами», «дитина з особливими потребами».
2. Назвіть основні категорії порушень психофізичного розвитку у дітей.
3. Наведіть приклади первинного дефекту та вторинних відхилень при різних видах порушень психофізичного розвитку у дітей.
4. Опишіть сучасних підходи і технології перевірки слуху у новонароджених дітей
5. Обґрунтуйте необхідність знань про дітей з порушеннями слуху для педагогів загальноосвітніх навчальних закладів з інклюзивною формою навчання
6. Чому ця категорія дітей виділена з-поміж усіх інших дітей з ООП.

7. Поняття про «зону актуального та найближчого розвитку»
8. Загальні принципи спілкування та слухомовної роботи з дітьми з порушенням слуху
9. Основні компетентності вчителя для реалізації інклюзивного навчання для дітей із порушенням слуху.
10. Прочитайте слова/речення усно із використання дактилю (пальцевої абетки)

### ІІІ. РОЗПОДІЛ ГОДИН ЗА ВИДАМИ ДІЯЛЬНОСТІ

#### Очна форма навчання

| Назви тем                                                                                                       | Кількість годин |          |           |             |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------|----------|-----------|-------------|
|                                                                                                                 | Усього          | Лекції   | Практичні | Семінарські |
| <b>Організаційне заняття</b>                                                                                    | <b>1</b>        |          | <b>1</b>  |             |
| Тема 1. Реєстрація учасників.<br>Формування очікувань учасників                                                 |                 |          | 1         |             |
| <b>Модуль 1. Основні принципи сурдопедагогіки та сурдології. Слухопротезування</b>                              | <b>3</b>        | <b>3</b> |           |             |
| Тема 1.1. <i>Класифікація порушень слуху. Слухопротезування та звукопідсилююче обладнання.</i>                  |                 | 1        |           |             |
| Тема 1.2. <i>Психолого-педагогічна характеристика дітей з порушенням слуху. Організація навчального процесу</i> |                 | 2        |           |             |
| <b>Модуль 2 Усно-вербальна та жестомовна методики навчання глухих і слабочуючих дітей. Дактиль</b>              | <b>4</b>        |          | <b>4</b>  |             |
| <i>Тема 2.1. Методика навчання грамоті дітей з порушенням слуху (письмо, читання, лічба)</i>                    |                 |          | 2         |             |
| <i>Тема 2.2 Білінгвальне навчання. Жестова мова і дактиль</i>                                                   |                 |          | 2         |             |
| <b>Всього годин:</b>                                                                                            | <b>8</b>        | <b>3</b> | <b>5</b>  |             |

### Дистанційна форма навчання

| Назви тем                                                                                                       | Кількість годин |                  |                     |             |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------|------------------|---------------------|-------------|
|                                                                                                                 | Усього          | Онлайн<br>Лекції | Онлайн<br>Практичні | Семінарські |
| <b>Організаційне заняття</b>                                                                                    | <b>1</b>        |                  | <b>1</b>            |             |
| Тема 1. Реєстрація учасників.<br>Формування очікувань учасників                                                 |                 |                  | 1                   |             |
| <b>Модуль 1. Основні принципи сурдопедагогіки та сурдології. Слухопротезування</b>                              | <b>3</b>        | <b>3</b>         |                     |             |
| Тема 1.1. <i>Класифікація порушень слуху. Слухопротезування та звукопідсилююче обладнання.</i>                  |                 | 1                |                     |             |
| Тема 1.2. <i>Психолого-педагогічна характеристика дітей з порушенням слуху. Організація навчального процесу</i> |                 | 2                |                     |             |
| <b>Модуль 2 Усно-вербальна та жестомовна методики навчання глухих і слабочуючих дітей. Дактиль</b>              | <b>4</b>        |                  | <b>4</b>            |             |
| <i>Тема 2.1. Методика навчання грамоті дітей з порушенням слуху (письмо, читання, лічба)</i>                    |                 |                  | 2                   |             |
| <i>Тема 2.2 Жестова мова і дактиль</i>                                                                          |                 |                  | 2                   |             |
| <b>Всього годин:</b>                                                                                            | <b>8</b>        | <b>3</b>         | <b>5</b>            |             |

## Список літератури:

1. Асистент учителя в інклюзивному класі: навчально-методичний посібник / Дятленко Н. М., Софій Н.З., Мартинчук О. В., Найда Ю. М., під заг. ред. Войцехівського М. Ф.. – К.: ТОВ Видавничий дім «Плеяди», 2015.
2. Данілавичюте Е. А., Литовченко С. В. Стратегії викладання в інклюзивному навчальному закладі: навчально-методичний посібник/ За ред. А. А. Колупаєвої. – К.: Видавнича група «А.С.К.», 2012.
3. Діти з особливими освітніми потребами та організація їх навчання: наук.-метод. посібник /А. А. Колупаєва, Л. О Савчук. К. – Науковий світ, 2010.
4. Кобель І.Г., J. Dickinson (2018). Моделі інклюзії для глухих: Погляд із США. Актуальні питання корекційної освіти (педагогічні науки): збірник наукових праць: вип.11 / за ред. В.М. Синьова, О.В.Гаврилова. – Кам'янець-Подільський: Медобори-2006, 2018.–С. 133– 147
5. Кобель І.Г. (2016). Виховання глухого дошкільника: Рефлексії батьків. Освіта дітей з особливими потребами:від інституалізації до інклюзії // Зб.тез.доп. / Редкол.: Н.І. Лазаренко (голова) та ін. – Вінниця: ТОВ фірма «Планер», 2016. –С.174-177
6. Кобель І.Г.(2012). Навчання та соціалізація глухих в США: від епохи колонізації до епохи інклюзії. Збірник наукових праць Кам'янецьПодільського національного університету імені Івана Огієнка / За ред. О.В.Гаврилова, В.І.Співака.– Вип. XVII в двох частинах, частина 2. Серія: соціально-педагогічна. – Кам'янець-Подільський: Медобори-2006, 2012. – С. 307– 319
7. І.Кобель (2006). Загрози для інклюзії: міжнародний досвід. Науковий збірник «Дидактичні та соціально-психологічні аспекти корекційної роботи у спеціальній школі» Інституту спеціальної педагогіки Національної академії педагогічних наук (т.7, стр.217-220).
8. І.Кобель (2005). Міжнародний досвід: інклюзивне навчання глухих. Перспективи та проблеми. Науковий збірник «Дидактичні та соціальнопсихологічні аспекти корекційної роботи у спеціальній школі» Інституту спеціальної педагогіки Національної академії педагогічних наук (т.6, стр. 315-319)
9. Колупаєва А. А. Педагогічні основи інтегрування школярів з особливостями психофізичного розвитку у загальноосвітні навчальні заклади: -К. Педагогічна думка, 2007.
- 10.Український жестівник для батьків // С.В.Кульбіда, І.І.Чепчина, Н.Б. Адамюк, Н.В.Іванюшева; НАПН України, Інститут спеціальної педагогіки, Лаб.жестової мови, Укр.т-во глухих. – К.:СПКТБ УТОГ, 2011. \_\_380с.

11. Колупасва А. А., Данілавічюте Е. А., Литовченко С. В. Професійне співробітництво в інклюзивному навчальному закладі: навчально-методичний посібник. – К.: Видавнича група «А.С.К.», 2012.
12. Назарина В. Дитина зі зниженим слухом в інтеграційній групі /Дефектологія 4, 2013
13. Основи інклюзивної освіти. Навчально-методичний посібник/ за заг. ред. Колупасвої А. А. – К.: «А.С.К.», 2012.
14. Постанова №872 КМУ «Про затвердження порядку організації інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах» від 15.08.2011р.